

A' ROMAI TSASZARI ÉS AP. KIRALYI FELSÉG
NEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indult BÉTSBŐL Kedden 6. Mártziusban 1792.

B E T S.

Nem gondollyuk, hogy már most, olyan szege-
letébe mehetne Európának ezen Kurirunk,
hol a' mi vólt Kegyelmes Fejedelmünk II-dik *Leo-
poldnak* szomorú és véletlen halála ujjság lehetne,
és tudva ne vólna; de ezen halálnak némelly kör-
nyülállásai, az ő véletlen vóltakra nézve, méltók
az emlékezetre. — Hofzfas útozásából lett meg
érkezése után kezdett vala ő Felsége előbbeni szi-
nében és kövérségében változni, és mint egy észre
vehetetlenül ottan ottan gyengülni. Halála előtt 2
nappal kezdett hirtelen gyomrában és mejjében fáj-
dalmas nyavallyát érezni, de minthogy az előtt
való napokban künn járt vala ő Felsége, Bétsnek
nagyobb része még tsak a' nyavallyát sem tudta,
T mig

mig nem a' Halál hire minnyájunknak fülét vélet-
 len meg-tsenditette. A' kéttzerezett ér-vágás után
 Mártziusnak 1-ső napján délbe olly jól kezdette
 magát érzeni ő Felsege, hogy midőn *Kabinétjában*
 lévő ágyára tiszta ruhákat vontanak volna, azt
 mondá a' vele lévő ifjú H. *Lichtenstein* Károlynak;
 nó már most tsendesen nyugszom egyet, és ezzel
 le-feküvén, mind a' Doktorok, mind a' fő Kama-
 rás Ur ebédre menének, és tsak a' Fels. Királyné
 marada ottan egy Kamara Lakajjal, és már minde-
 nütt a' vala a' hire, hogy jobban van a' Tsászár.
 — 3 órakor fel-ébredvén ő Felsege, tsak meg-
 rázkódott, és mejjéből véress matériát vetvén - ki
 két izben, szemeit tsendesen és örökösön bé-hunyá.
 Ezt vévén észre a' F. Tsászárné, meg-ránditá a'
 tsengettyüt, melyre már Felseges és Kegyelmes Ki-
 rályunk *Ferantz*-is fel-érkezvén, még halálát ő
 Felségének nem tartják vala bizonyosnak, tsak
 valami ájulásnak; ugyan azért Hadnagy *Kóbor* N.
 K. Magyar Testörzö olly parantsolattal állittaték
 az ágyhoz: hogy vigyázna, 's ha élet jeleket lát-
 na ő Felségében jelentené. Egy óra alatt álván
 így a' F. test és a' Testörzö, minekutánna látnák,
 hogy tsak ugyan oda a' mi Kegyelmes Atyánk,
 a' F. test a' Kabinétből ki-viteték és halotti pom-
 pára készítették. Ezen véletlen halál okozta azt-
 is, hogy az ő Felsege teste egy nappal később
 nyittatott-fel. Már a' múlt Vasárnap ki-tétetett va-
 la ezen Felseges test a' közönséges nézésre szokott
 F. Ts. Királyi pompával — tegnap 1 óra tályban
 vitetett Szive egy ezüst edényben az *Augustiniánusok*
 Templomába, más belső részei pedig (a' szokás
 szerint) a' *Szent István* Templomába; testének pe-
 dig egyéb része ma estvéli hetedfél órakor téteték
 a' *Kuputzinusoknál* lévő Ts. Királyi temető bóltba
 egész szomorú gyászos pompával, az ő ditsősége-
 sen uralkodott Eleinek hólt testeik közé.

Ez a' Békeiség Attya; ez a' mi és sok más
 Nemzeteknek ki-merithetetlen kegyelmességű édes
 Atyánk, kinél már nagyobb kintset el nem veszt-
 het-

hettünk volna, született vala e' Világra Májusnak 5-dikén 1747-dikben, és 1765-ben vevé igazgatása alá a' *Toskánai* nagy Hertzegséget, mellyet 25 egész éltendők alatt mindeneknek példájára igazgata, mind addig, mig 20-dik Febr. 1790-dikben az ő halhatatlan emlékezetű Testvére II-dik *Josef* meg-sirathatatlan halálával az ő örökös Birodalmainak igazgatására ére, és Okt. 9-dikén Rómái Tsázárrá koronáztaték. — Meg-holt hát ezen Kegyelmes Atyánk életének 45-dik éltendőjében, minekutánna a' maga örökös Országait 2 éltendők és 9 napok alatt igazgatta volna, és a' Róm. Tsázsárságot 1 éltendő 4 hónap és 20 napokig bírta volna.

A' mi, meg-illetődött gyászos szívvél említett-dő Kegyelmes Atyánk II-dik *Leopold* vala az a' Fejedelem, ki az érdemet, a' meg-jutalmaztatás végett önként felkereste — ki a' leg-nagyobb Bűnösnek törvényes büntetésén meg-illetődött atyai szível bánkodott, és tellyes életének tzelja nem egyéb vólt, hanem hogy mennél több ember társait tehese bódlogokká. — Toskanát, azt a' hajdon, tsak nem ugy lehet mondani, gonosztévők Barlangját, a' maga bölts rendelései és példa adásai által egy virtussal, kintsei, és minden szükséges dolgokkal virágzó fő Hertzegséggé ő tette. A' meg-rögzött vad szokásokat és hibákat innen ki ő irtatta, és mindent oly böltsen és tsendesen, hogy az ő nepe között zudulás vagy támodás soha sem történt — a' leg-nagyobb belső tsendesség uralkodott. — Ő egy olyan időben vette a' maga Ts. Királyi páltzáját kezébe, midön az Auszriai Ház egy felől a' leg-költségesebb vérengező *Mars* mezején tsatárván, más-felől haddal fénygetőznek vala ellene; és midön tsak nem azt gondolnok, hogy a' Világ fenekestől akar fel-fordulni — midön a' Belgiumi Pártosok a' Királyi engedelmesség arany lántzát szaggatják vala — midön Német Országba már a' Erantzia ragadó nyavallya szinte elhatalmozna — 's mit tsinála a' Bölts II-dik *Leopold*

mind ezekkel? A' böltsefséget, az igazságot, a' jóságot, a' kegyelmességet irgalmasságot vevé titok Tanátsosokul maga mellé, és ezeknek segittségek által — tudja az egész világ — a' külső és belső tsendességet nem tsak rövid időn helyre állította, hanem a' maga népének - is hivségét és szeretetét úgy meg - nyerte, hogy már most az ő haláláról mindenek könyves szemmel és valóságos szív-béli bánattal emlékeznek — és az ő Népe, Kegyelmes Attya halálán bizonyoson meg - vigasztalhatatlan volna, ha a' mi eddig vólt kegyelmes Közbenjárónk, 's mostani Felséges Királyunk I-ső *Ferentz*-ről tökéletesen nem tudná, hogy a' leg-böltsebb és kegyelmesebb Atyánk és Fejedelmünk léfzen — ki már nem tsak az igazgatás módját esméri — hanem a' maga népe szeretetéről, kegyelmességéről és böltsefségéről ezer példákat-is adott.

Ugy hallyuk, hogy F. Urunknak halála után, Felséges Királyunk I-ső *Ferentz* a' Bétsben lévő Udvari költséges tántzó Komédiásokat azonnal el-botsátotta volna. — F. Urunknak halála után azon esmeretess drága árva Kiss fő Hertzegetskék — érzékeny szempillantás!! Testvérjek F. *Ferentz* Király eleibe mentenek, és lábaihoz borulván — el-veíztett édes Attyok helyett atyai Kegyelmet kértek. — Azt beszélik némellyek, hogy a' Fels. özvegy Tsászárné Prágába fogna lakni menni. — A' mi Fels. Palatinusunk Vasárnap már Bétsben vólt, és más számos Uraságok is érkeztenek ide. — A' Magyar Sergeknek készülő parantsolatjok vala már a' múlt hónapnak utolján — várjunk az időtől, nem leszünk ujjság nélkül!! — I. *Ferentz* által Gróf *Kollarédó* Ur ő Excja, ki eddig F. Királyunk mellett fő Udvari - Mester vala, *Conferens* Ministerré és Kabinét Directorrá tétettettnek lenni mondatik.

A' F. szomorú és gyászos szívű özvegy Tsászárné eddig való lak házait az *Amália* Udvarban elhagyván, a' bódog emlékezetű F. *Mária Theresia* vólt lakó-házaiba költözött által.

Brüszszelből egy olyan hirünk érkezett, melynek, noha ez már még a' Bétsi szárnyaló Levelekben is olvastatik, mi egész hitelt még nem adhatunk. Az hir e': hogy 19-ről 20-dikra viradó éttzakán a' múlt hónapban, a' már tudva lévő Komplótnak el-fogatott sorsosin egy kemény executió vitetett volna véghez.

A' meg-bódogult Felség, Spanyol ruhában fekszik egy 4 grádits fognyi magolságú nyújtóztató padon, és ábrázatja viazs ortzával vagyon béfedezve.

Tseh Országból azt írják, hogy ott egy igen különös és éppen szokatlan *Canonizálásnak* módja ment volna ezen napokban véghez. *Leutmeritzhez* közel egy faluban réá mennek egy Vasárnapi templom után a' Parasztok a' Papra, 's az kezdik tölle kívánni, hogy a' bódogult II-dik *Josefot* számlálja a' Szentek közzé. A' szegény Papnak nem lévén ilyen felséges munkához hivatala, mentegeti vala magát — hogy ezen dolog a' föld szinin csak a' Pápának volna meg-engedtetve: de tsak ugyan nem álhatott-ki a' Parasztok előll. Nó jól van; meg-igéri hát nékik, hogy véghez viszi a' mit kívánnak. A' Parasztok ezzel egyenesen menvén az Uraság Kantzelláriájára, le-vézik onnan a' *Josef* Képét erővel, a' nélkült hogy lokat instálgattak volna érette. Innen mennek egyenesen a' templomba, a' hol a' sz. *Nepomutzenos Jánosnak* képét levén, ennek helyébe a' II-dik *Josefét* helyezték-fel a' nagy Oltárra. A' Pap, ki már akkor nap el-végezte vólt egyszer a' maga kötelelségét a' templomban, kéntelen vólt másodiksor is *Misét* mondani, és azt el-végezvén a' *Josef* Canonizálásához hozzá fogni, melly meg-esvén, az illendő *Litánia*-is II-dik *Josef*-hez, mint Szenthez, elmondattaték. Más napra vizsgálza akarta a' Kantzellária

lária vitetni a' *Josef* képét a' templomból, de nem lehetett, mert a' Paraszatok Strázsákat rendeltének volt a' templom mellé, és a' jel-adásra az egész falú öszve-futván, a' képet az Oltárról le-vétetni meg nem engedte. — A' *Josef* képét, azt mondták a' Tseh Paraszatok, azért tézik a' magok Pátronusok *Nepomuk* helyébe, mivel nékik Attyok és oltalmazójok volt.

Romában-is számláltattanak ezen napokban vagy ketten ismét a' Szentek közzé: de ez *Romában* gyakrabban esvén, nem olyan nevezetes, mint az elsőbb.

S. Ujhely 20. Febr. — A' múlt Jan. 8-dikán nállunk 's az Ujhelybe N. Zemplén Vármegyében a' Budai és Pesti Synodusoknak az a' kívánt gyűmöltse tapasztaltatott, hogy a' nállunk lakó Evangelicus Atyafiaknak a' bizonyos idő-szakaszokbéli Isteni tiszteletre által engedvén ujj Templomunkat abban a' mi és az ő Isteni tiszteletek ilyen rendment véghez:

1 ször. A' 133-dik ezen 'Sóltárnak: *Imé melly jó és melly nagy gyönyörűség. Az Atyafiak közt az egyenesség, Ha békével együtt laknak, el-énekelte-tése alatt meg-telepedett a' Templomban mind a' két rendbéli Gyülekezet.*

2 ször. Hivatalát betsülettel végzett Oskola Rectorunk el-mondott egy rövid de elmés bútsúzó Beszédet; mellyet az Oskolai Chorusnak, ahöz alkalmaztatott harmóniás éneke rekesztett-bé.

3 ször. Fel-állott a' Cathedraban az idősbik Prédikátor, ezen el-fogadó rövid Beszéddel:

Keresztyén mind két renden lévő Gyülekezet! Én most nem a' végre állottam e' szent Hellyre, hogy itten rend szerint való vagy Tanitást vagy Könyörgést tegyek; hanem a' majd mindjárt elő következő tudós tanítás előtt 5 vagy leg-fellyebb-is 6 minutányi időt veszek magamnak, mig örömet jelentő egy kis beszédet tehessék, és a' máiszerentsés, és idvefséges látáson való örömünket egész

egész népünk fejébe 's képébe ki-fejezhessém 's ki-jelenthessém. Tudniillik :

Miólta az Ur Istennek ez az ujj Háza és Temploma harmadik esztendőre fordulva az ő Felségedsőséges tiszteletire fel-szenteltetett; Vóltanak ugyan ebben egy néhány szerentsés órák, mellyeken szokott Isteni tiszteletünk rend-kivül-is egy néhány *Te Deum Laudemekkel* meg-ékesítettett. De ha jól meg-gondolyuk, alig vólt még ebben oly örvendetes Spectaculum, 's olly szerentsés öszve-gyűlés mint a' mái szent és jeles napon, ugy-mint a' mellyen Manasse Effraimmal és Effraim Manasséval, azon egy áldott Atyának Josef Patriárkának darab ideig egymástól távolyka járt két fiai, már egymással kezet fogtanak, és az hitbéli atyafiságos szorosabb 's meg szorosabb edgyesülés aránt magok felől jóreménységet nyújtottanak, a' mellyet eddig sok Abrahám hitin lévő Szentek, forróan ohajtottanak, de szemeikkel nyilván nem láthatták.

E' mái szent nap azért, mi réánk nézve mondhatom Világosságnak napja, mert az el-múlt még setétetske századok után az Igazságnak ama fényes napja, a' maga világos és melegítő sűgárait, e' mái napon olly hathatóss erőben ki-terjesztette, hogy mi Protestánsi eddig vólt két felekezetek, az igazság napjának világánál, már egymást nem tsak szebb és világossabb szemekkel nézhettyük, hanem az igaz Hitbéli atyafiságos szeretetnek kebelében ölelgetve apolgathattuk-is.

De miért-is vóltuak mi eddig-is? miért vólnánk sokkal inkább ennekutánna-is, egymás aránt olly hidegek 's olly kedvetlenek? a' kik azon egy Lelki Atyákkal lettünk ujjonnan; a' kik azon lelki vizeket merengéllyük minden-nap a' Szabaditónak kút-fejéből, az az, a' kik azon egy Jésusi névnek ereje által kívánunk bűneinktől szabadúlni; és a' kiket nem az idvezítő Hitnek valamelly fundamentomos különbözése, hanem az előtteni századokban vetélkedni szeretett embereknek indula-

toskodások válaszott két felé. Én merem bátran állítani hogy *Luther, Calvinus, Zvinglius, Filep Melandthon*, — — 's hozzájuk hasonló más több szent Reformátorok ma a' bódog örökké-valóságban együtt és egyező-szível imádják az Istent, és ha a' magyarságban a' meg-bánásnak helye van, merem állítani, hogy ezek bánnyák és fájlallyák hogy magok után tsak eddig-is terjedhetett vízfzálkodást fenn-hagytanak.

Nó azért a' kik Isten kegyelméből olly időkre jutottunk, kik a' Békeiség szerző és szerető bölts és kegyelmes Királyi Fejedelmünk alatt lelki-esméretünknek szabadságában élhetünk; ne legyünk már ezután embereknek szolgáik az Apostoli intésnek értelme szerint; tépjük le szemekről is a' fedelet, a' mellynek boritékja alatt eddig vakoskodtunk; fogjunk kezét mi Protestánsok egymással, ha szinte még nem a' tudományi dolgokról-is, leg-alább a' felebaráti igaz szeretetről, és az egymás aránt való jó ítélet tételről.

Mi a' kik S. Ujjhelyben a' Reformátusi néven a' mi Istenünket tiszteljük, imé e' napságtól fogva a' mi Evangelicus hitbéli kedves Atyánkfiainak által adjuk szívünket 's szivbéli szeretetünket; sőt szívünkkel együtt által ajánlyuk, a' rendes idő szakzokban az Isteni tisztelet végett költséges Templomunkat-is a' mi leg-drágább kintsünket, meghagyván mindazáltal mindenkor ahoz való tulajdonos jussunkat.

Ezen kész ajánlásunkat pedig az Evangelica Ekklesia-is, és nevezetesen annak Tiszt. Lelki Tanítója háladátsal veszi; hanem a' tudós Férjfi ez egyet sajnállyá hogy azt a' szoross idő, és a' különböző Nyelveken való tanítási miatt most meg nem hálálhattya. Hanem következendő szent alkalmatossággal, a' midőn a' napok-is mind enyhébbek 's mind hosszabbak lesznek, mostan el-maradott szent szándékát kész indulattal tellyesíti.

Maga pedig az Ur Isten, a' ki bir egyedül a' szivekkel, nyomja az erős egyefségnek lelkét minnyájinknak szivekben, hogy erőről erőre, nyereségről nyereségre mehessünk elébb a' Szentek edgyefségét éltető szeretetben, és az Isten D-ge dolgainak munkálódásában. 's a' t.

4-szer. Ezen rövid Beszédet bé-rekesztette az Oskolai Chorus ez Hármonias énekkel.

- 1.) Örülly! emberi Test 's Vér!
Mert Jésus veled Testvér,
Fel-öltözött magára
Bünös Lelkünk javára.
- 2.) Atyafi Jésus szeress,
Ha tévelygünk fel-keress,
Szeresd azt hogy mi egymást
Szerettyük szemlátomást.
- 3.) Enyvezd öszve szivünket,
Egyesítsed Hitünket,
A' te Ditsőségedért
Azt nem tselekednéd, mért?
- 4.) Légy minékiünk Istenünk,
Mindenekbe mindenünk,
Atyafi szeretettel
Aldj-meg, 's bóldog étellel.

5-ször. Ezek után el-kezdték az Evangelicus Atyafiai az éneklést, mellyet midön kedves hanggal el-végeztek vólva, fel-ment a' Tokai Evangelicus Prédikátor Tiszt. *Buddeus* Ur a' Kathedrába, az holott midön szép Magyar folyó beszéddel engedelmet kért népüktől a' most el-mulasztott de leg-első alkalmatossággal bé-telleyesítendő köszönetről, elsőben Német 's majd Tóth nyelven mondott Prédikátziói után az Uri Vatsorának szent Sacramentomát szinte Apostoli edgyügyüséggel szolgálatta.

Külső Országokat illető Tudósítások.

A' Frantzia Levelekben olvastatik valami *Plánum*, melyről azt erősítik, hogy a' Frantzia Printzek Kabinétjából vette volna eredetét, és bizonyos punktumokat foglal magában, mellyek alatt ezen Printzek a' Frantzia Nemzettel ismét öszve békéleni kívánnának. Mi lehessen valaha a' dologból, azt bizzuk az időre. A' punktumjai pedig a' *Plánumnak* ezek: — „A' *Törvény-hozó és Bé-töltető Hatalom* maradjanak egymástól el-válva; a' *Dézma* és egyéb Papi jövedelmek légyenek el-töröltetve; a' *Nemesség* mondjon-le minden *Feudalis Uraságról*, de el-vétetett nevét és titulussát nyerje vissza; az *első-születésnek* jusza, a' *Familiák virágzásáért*, állittassék vissza; a' *ditsőségnek* minden póltzai, méltóságok, rangok és hivatalok, éppen ugy illesék, a' *harmadik Státust-is*, valamint a' *Nemeseket*; a' *Pápa* ismerje-meg az esküdt *Papoknak* törvényes voltát, és a' *Conformista Catholicus* *Keresztényeket* nézze ugy, mint az *Arméniai, Cop-tus* 's más *Napkeleti Sectákat*; az esküvéstől futó *Papok* és *Nonconformista* *Keresztények* maradjanak a' magok *Isteni tiszteleteknek* módja mellett; ezen két pártok közt való gyűlölség egészen enyészszék-el, 's ezek egymást mint atyafiak ölelgessék. (*Erről azt mondhatjuk, hogy Dixit. Nem volt még a' Hóld alatt soha olyan Constitutió, mely a' Vallás-béli szakadások között, az egymás-gyűlölést számkivítésbe menni parantsolhatta volna*). Továbbá, a' *Strafsburgi Canonikum* 's minden más *Capitulumok* állittassanak ismét helyre, 's valamint eddig, ugy ez után-is *Protestánsok-is* mehesenek-bé; sőt a' *Strafsburgi Coadjutor-is* egy *Meklenburgi* *Protestáns* *Printz* légyen (*Mivel az Angliai Királyné Meklenburgi Léány, ugy láttzik hogy a' Frantzia Printzek, ez által az Anglus Udvar akarják a' magok pártjokra hajtani*). Végre, a' *Lutheránusok* és *Reformátusok* minden régi juszaikat nyerjék vissza; Német Ország állyon réá arra, hogy a' *Lotharingiában*

ban és Alsátziában lévő Német Fejedelmek örökségeik vályyanak-el a' Német birodalomtól örökre; ezen punktumokat a' külső Hatalmaságok gárántérozák. 's a' t.

A' Frantzia nép ellenben az é' féle egyezésből nem akar tudni leg-kissebbet-is. — Párisnak edgyik részében vagy két templomot, mellyekben meg nem esküdt Papok szolgáltanak, bé-záratott vólt a' Tanáts. Ez olyan támodást okozott, hogy az Elölljáróknak szintén életekben került. A' többek között a' Procurátor Syndikus halálra verettetett. — Sz. Markó nevű külső Várofsában Párisnak ugyan ekkor Vasárnapon, midön némelley templomokban a' meg nem esküdt Papok Isteni szolgálatban foglalatoskodnának, réá rontott a' nép ezen templomokra, és minden benne tanáttató Afzszonyok elő vonattatván, meg-velszözöttének, és ezen leg-ujjabb Párisi módi penitentia tartás által üzettek-el a' meg nem esküdt Papok Oltárjok előll. — Egy szóval, ha az ember az igazat egyszerűben ki-akarja mondani ,,

„ *Frantzia Országban* valamint a' régi módi Papok, így a' régi módi Vallás-is nagy velzedelemben forog. — A' Párisi nép már, a' mint ezt erőssen beszélik, abba foglalatoskodik, hogy magának Párisban egy *Pátriárkhát* válofszon, 's magát Romától egészen el-válofsza. Sőt a' régiek helyébe, ujj Mise mondó könyv és ujj *Rituále* készittetik Frantzia nyelven.

Párisnak némelley külső Várofsaiban kötésre mentenek egymás között a' lakosok, hogy a' Kávéról egészen le-mondván, azzal a' pénzel, mellyel eddig Kávét és nádmézet vásároltanak, hegyess töreket tsináltassanak. Párisnak 48 osztályai vagy részei közzül tsak kettőben 50-ezer ilyen hegyess török tanáttatának készen ezen napokban. Mi-némű tzelra készüljön a' Párisi nép ezen vakmerő fel-fegyverkezésfel, azt nem tudja senki.

A' Ministereknek a' *Vetóval* gyült-meg a' bajok mindenek felett. Nékiek tulajdonitja a' nép és a' Nemzeti gyűlés annak az okát, hogy a' Király a' Nemzeti-gyűlésnek egy néhány Dekretomára *Vetót* irt a' minap tsak hamar egymás után. Leg-gyakrabban ez a' két szó hangzik most a' N. Gyűlésben: *Minister és Vetó.* — A' *Svédek* Diétáján nem halatlik, hogy még eddig elé leg-kisebb nevezetes dolog-is történt volna, hanem hogy a' Király fia, a' Korona örökös, a' maga tanulásából az egész Diéta előtt Exament adott.

Madrid. — Az Anglus Udvar Spanyol Ország által akarja a' Frantziákat meg-szégyeníteni. Tudjuk hogy a' Frantziák az Angliával való barátságért le-akartak mondani a' Spanyollal való Szövettségről. Azt-is tudta minden előre, hogy ha szintén az Anglus nép kedvelli-is az uj Frantzia Constitutziót, de az Udvar természet szerint irtozik a' Frantziákkal való Szövettségtől, azonban pedig örvend annak, hogy a' Frantziák és Spanyolok közt eddig fenn-állott Szövettség félbe szakadjon. Tsak azt nem lehetett-előre látni, hogy vallyon mi módon tudja az Anglus Udvar mind ezeket a' környülállásokat a' maga hasznára fordítani. Már most könnyű által látni ezen Udvarnak egész tzellyát egy Madriti Febr. 22-dikén költ tudósításból, mellynek egész Summája tsak az — hogy az Anglus Követ *Madridban* sem pénznek, sem más egyéb maximának nem kedvez, hanem minden igyekezetét arra fordította, hogy a' Spanyol Udvar az Angliával való öfzve szövetkezésre vehesse réá, és a' két Birodalom között egy igen szoross kereskedő Traktát kezdjen. — Jól tudja azt az Anglus Udvar, hogy most, midön a' Frantziák a' Spanyol Királyt

Királyt erősen meg-bolfszantották, leg-könnyebb ötet meg-nyerni: a' mi pedig a' hasznót nézi, könnyebb már most a' Spanyolokkal hasznoson kereskedni, mint az ezeknél jóval mefszebbetske látó Frantziákkal. — Anglia nem dughatta-bé a' Spanyolok' kintseinek kút-fejeit eddig, ugy mint nékiek ellenségek. Már most pedig hasonlást tsinál a' Frantzia és Spanyol Királyi Házak között 's az után gyengíteni fogja a' Frantziákat, mint ellenségeit mindenütt a' hol lehet, a' Spanyolokat pedig fejni fogja, mint Vasullusait.

A' Lengyelek terhes környülállások között tanálják magokat. A' Pruszszus Király meg-izente nékiek, hogy nem szoll az ő ujj Constitutiojok dolgában. A' Saxoniai Válofztó Fejedelem olyan mozdulásokat vezzen elzébe az Orosz Sergek között, mellyek miatt nem bátorkodik fel-vállalni még eddig a' Lengyel Koronát. — Egy *Gláim* nevű Kanonikus Pap valami ditsérő Verseket irt a' Lengyel Király számára, mellyekben ezen Királyt az ujj Lengyel Constitutioért magasztalja, és azért a' Királytól egy szép brilliántos gyűrüt nyerre. — *Slötzer* ellenben azt erősíti, hogy nem sokat ér ezen ujj Lengyel Constitutio; mivel ez fzerint a' Lengyel Parasztok ez után-is, mint eddig, az ő földes Uraiknak rab szolgáik fognak lenni, a' szabados tettzés szzerint való Ur dolga alá lévén ez után-is rekesztetve. — Mi pedig azt tartjuk, hogy jónak kell lenni annak az ujj Lengyel Constitutiónak, külömben miért hagynák-el a' Lengyel nagy Urak, p. o. *Potokki* 's mások, ezen Constitutio miatt a' magok hazájokat? — ? — ?

Tudományt illető jelentés.

Minthogy az egész világ példáján tapasztaljuk, hogy az Oskolák légyenek azok a' plántáló Kertek és dolgozó mühellyek, a' mellyekben a' közönséges társaság külső és belső alkotmányához fundamentomnak és épületnek való oszlop emberek készit.

készítettnek: valóba nem lehet egy egy köz-ból-dogságot egyenesebb nézéssel és közelebbről erá-nyozó gondviselés, mint az, a' melly az azokban meg-kivántató, tanítás és nevelésbéli jó rendtartást, melly egyebekben-is minden dolognak lelke, fel-állítani, és meg tartani igyekezik. Éppen ez vala bölts tzelja, a' mi halva fekvő áldott emlékezetű F. Második *Leopoldunknak*, kivel mindazáltal az említett boldogság iránt való bizodal munkat el-nem temetjük, sőt a' tudományok és jó erköltsök virá-ginak Nemes Hazánkban-is lejendő tellyes ki-nyi-lását, Koronánkra következő F. Második *Feren-tzánknek* boldog uralkodása alatt álhatatossan re-ményljük.

Ezen ditséretes igyekezetnek követésre méltó példájával örvendeztetett-meg minket, és minden jó gondolkozású Hazafiakat, egy a' napokban De-bretzenből költ tudósítás-is, mellyből értettük, hogy az ott lévő Ref. fő Oskolára nézve, a' Pa-tronatus által bizonyos jó rendelések meg-határoz-tattak, mint p. o. a' többek között: Hogy a' Ta-nítóknak ne engedtesék-meg ennekutánna a' ma-gok iminnen amonnan papirosból számra öfzve sa-vanyított Legendájokból adogatni a' letzkéket, 's azoknak határ közzé szoritott rabjaivá tenni a' gondolkodásnak egészsz mezejével természeti jussal bíró elméket, és azoknak firkáltatása által el-erő-teleníteni sok Stentori mejjeket, hanem adattasék mindenik tudományra elejekbe bizonyos Könyv, melyet darabonként fel-olvasni és rövid szóval ma-gyarázni tartozzanak. Mellyre nézve, azon köny-veken kívül, a' mellyek az eddig valók közzül az ujj meg-visgálás után-is jóvá hagyattak, rendeltet-tek e' következők: A' Geographiára *Cellarius*, a' Philosophiára *Baumeister*, a' Fizikára *Krüger*, a' Jus Naturéra *Achenvall*, a' Theologiára *Stofs*, az Ekklesiái Historiára *Schreck*. Jól van! ezek, 's a' régibbek-is most eleinten szenvedhetők; de hamar időre lehetne ohajtani, hogy meg-gondolván egy felől

felől azt, hogy minden tudományok ujjabb 's leg-
 -ujjabb találmányokkal szaporítottak; más felől e-
 löttünk tartván más virágzóbb Oskolákkal fénylő
 N e m z e t e k példáit, a' mi Nemzetünk-is, azon-
 tzelra válogatott avagy önként vállalkozott Tu-
 dósai által mindenik Tudományra a' leg-tö-
 kélletesebb munkát A n y a i nyelvünkre fordittat-
 ná, vagy éppen ujjakat iratna, mellyek egy kö-
 zönséges meg-rostálás után adattatnának a' Tani-
 tásnak finor-mértékéül, és a' magános tanulásnak
 is Vezér-fonalául. — Továbbá, hogy mind a'
 két Auditoriumba három három esztendő alatt, az
 őket illető tudományok végre hajtassanak, és így
 az egész Oskolai pályafutás 6 esztendővel ki-tel-
 jen. Eddig a' ki gyermek állapotba ment-is oda,
 ha valami akart lenni; ott avasodott-meg, 's tsak
 nem rosdát, rántzot, és ősz haj szálakat hozott
 ki, hát még a' ki olyan korába vetődött-bé tanulni,
 hogy azt kellett kérdezni tőle: talám a' fiatskáját
 hozta-bé nagy jó Urám tanittatni? 's azt felelte:
 De bizony Mendikánságot akarnék instálni, ha meg
 nyerhetném; abból mondom ritkán lehetett valaki-
 is. — Ismét hogy a' Tanítók bizonyos időben
 tartozzanak Tanítványaiknak ő általok való elő-
 menetelét közönséges Examenekkel meg-bizonyíta-
 ni. Tsak ezek-is igen jelesek: de ha bizonyos az,
 a' mint tudósítottunk, hogy Febr. 21-dikén egy
 nagyobb Consistoriális Gyűlés állott volna-bé, más
 egyéb Vallást illető környül-állások közt, ugyan
 ezen Oskolai rendnek-is tökéletesebb ki-dolgozá-
 sára, tehát a' szerint rövid időn talám egész do-
 loggal kedveskedhetünk érdemes Olvasóinknak. Sze-
 rentsés Oskola! mellynek régtől fogva ohajtott
 rendbe hozásában annyi fő emberek, kivált egy
 olyan minden tudományban mesteri nevet érdem-
 lő, és a' köz dolgok kormányán őszült Bölts mun-
 kálkodik, a' kinek nevében az első gondolattal-is
 ezt lehet találni: *Okos Mód.*

Tudósítás.

Poson 1-ső Mártz. — Nem régenten a' Magyar Nemesség, és ugy szolván az egész Nemzetünk ellen egy igen gyalázatos Könyv jött-ki, következő tzim alatt: *Grosse Wahrheiten und Beweise in einem kleinen Auszuge aus der ungarischen Geschichte.* — Tsúfolsabban a' leg-alább való rendü köz-embert sem illethetné senki, mint ez az említett Könyv egész Nemzetünket. Fel-túrja ravalyszúl Hazánk Historiáját: és minden tselekedeteit édes Eleinknek mint ostobául, mint pedig ortzátlan 's hazugúl gyalázza 's motskolja, olly szándékkal, hogy el-hitethesse a' mostani Magyar Nemességet, hogy Öseinek Virtusában és hires Nevében éppen semmi ditséretet ne keressen. — De bezzeg meg-felel ezen hamis vádolónak egy Hazafiú: Német nyelven ugyan — hogy a' külső Nemzetek-is értsék, de ugyan tsak olly formán-is, hogy olly könnyen ki nem gázol azon Kukotz a' patsványságból, melybe hultatta magát. — Éppen most van a' Sajtó alatt *Wéber* Könyv-nyomtató Urnál. Posonyban ezen Könyvetske, következő tzim alatt: *Babuk, oder der Volks-Verleünder in den angeblich grossen Wahrheiten und Beweisen &c.* A' jövő Pesti Vásárig minden bizonnyal el-készül, és ugyan ott az említett Könyvnyomtató Urnál fog találatni, a' ki a' Hatvani Kapun kívül, jobb kézre, a' Kerékjártó *Felner* Házánál lakik; Vásár után pedig minden Könyv-árosnál. — — — —